

POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W BYTOWIE

**POWIATOWY PROGRAM
ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
NA LATA 2018 – 2020**

BYTÓW 2017r.

SPIS TREŚCI

I.	Wstęp	3
II.	Formy pieczy zastępczej	4
III.	Usamodzielnianie wychowanków pieczy zastępczej	6
IV.	Analiza rodzinnego rodzicielstwa zastępczego w powiecie bytowskim	8
V.	Instytucjonalna piecza zastępcza w powiecie bytowskim	22
VI.	Profesjonalizowanie wsparcia rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, placówek opiekuńczo – wychowawczych, a także dzieci i młodzieży ze specjalistycznymi potrzebami	25
VII.	Diagnoza sytuacji opiekuńczej na terenie powiatu bytowskiego	30
VIII.	Limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2018 – 2020	32
IX.	Cele i kierunki działania powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018-2020	33
X.	Infrastruktura powiatu bytowskiego w zakresie pomocy rodzinie	39
XI.	Źródła finansowania programu	40
XII.	Odbiorcy programu	40
XIII.	Realizatorzy programu	41
XIV.	Monitoring ewaluacja programu	41
XV.	Zakończenie	42

I. WSTĘP

Rodzina jest pierwotną i najpowszechniejszą grupą społeczną. Stanowi wspólnotę osób, która jest pierwszą, podstawową i najważniejszą formą życia indywidualnego i społecznego. Dobrze funkcjonująca rodzina daje człowiekowi możliwość wszechstronnego rozwoju, zaspokaja jego potrzeby, wprowadza w świat wartości i społecznie akceptowalnych norm.

Zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny powodują, że służby powołane na rzecz pracy z dzieckiem i rodziną, są zobowiązane do podjęcia rozmaitych działań wspierających. Niestety, zdarza się, że mimo nakładu pracy ze strony odpowiedzialnych służb, nie udaje się stworzyć warunków umożliwiających pozostawienie dziecka w rodzinie naturalnej. W takiej sytuacji sąd wydaje postanowienie o umieszczeniu w pieczy zastępczej w celu zapewnienia czasowej opieki i wychowania dzieciom tego pozbawionym.

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Regulacje prawne w kwestiach dotyczących wspierania rodziny oraz organizacji systemu pieczy zastępczej zawiera ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która nakłada na jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej różne obowiązki oraz dzieli ich kompetencje.

Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej wykonuje starosta za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Zarządzeniem Nr 60/2011 Starosty Bytowskiego z dnia 19 października 2011r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie zostało wyznaczone na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie bytowskim. W związku z tym większość zadań powiatu z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej realizowanych jest przez tą jednostkę.

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej powiat zobowiązany jest do opracowania i realizacji 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Poprzedni taki Program powstał w 2015 roku i obowiązywał na lata 2015-2017. W związku z tym zachodzi konieczność opracowania kolejnego Programu, który jest kontynuacją dotychczas realizowanego.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 - 2020 został opracowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Bytowie. Zawiera analizę rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, diagnozę sytuacji opiekuńczej na terenie powiatu bytowskiego, określa cele i kierunki działań, ustala w jakim kierunku należy zmierzać w celu profesjonalizowania rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, a także ustala limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2018- 2020.

II.FORMY PIECZY ZASTĘPCZEJ

Pieczą zastępczą sprawowaną jest w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców biologicznych. Pieczę zastępczą organizowaną jest przez powiat w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

Pieczą zastępczą zapewnia:

1. Pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka zapewnia całodobową opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym.
2. Przygotowanie dziecka do:
 - godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
 - pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
 - nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych.
3. Zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – rekreacyjnych.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej może nastąpić na podstawie orzeczenia sądu, na wniosek lub za zgodą rodziców dziecka, a także w przypadku, gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną.

Rodzinna pieczę zastępcza jest formą tymczasowej opieki nad dzieckiem stosowaną w sytuacji, kiedy dziecko nie może wychowywać się w swojej rodzinie biologicznej. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są rodzina zastępcza spokrewniona, rodzina zastępcza niezawodowa i zawodowa (w tym rodzina zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna), a także rodzinny dom dziecka.

Rodzice zastępczy oraz prowadzący rodzinny dom dziecka traktują dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej. Zapewniają dziecku dostęp do przysługujących mu świadczeń zdrowotnych, kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych, a także zapewniają rozwój zainteresowań i uzdolnień. Zaspokajają dziecku jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne. Rodzice zastępczy mają za zadanie zagwarantowanie dziecku ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w jego prywatne życie, umożliwianie swoim podopiecznym kontaktu z rodzicami biologicznymi i innymi osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowił inaczej.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka do osiągnięcia pełnoletności, a następnie w przypadku podjęcia dalszego kształcenia może przebywać w dotychczasowej formie pieczy do ukończenia 25 roku życia.

Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie placówki opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo - terapeutycznej lub interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Placówka opiekuńczo – wychowawcza zobowiązana jest zapewnić dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokojenie jego niezbędnych potrzeb emocjonalnych, rozwojowych, zdrowotnych, bytowych, społecznych i religijnych. Zadaniem placówki jest realizowanie przygotowanego we współpracy z asystentem rodziny planu pomocy dziecku, podejmowanie działań w celu powrotu dziecka do rodziny, a także umożliwianie kontaktu dziecka z rodzicami i osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej. Placówka zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych, obejmuje podopiecznego działaniami terapeutycznymi, zapewnia mu korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych. Zaspokojenie wyżej wymienionych potrzeb placówka realizuje na poziomie obowiązującego standardu opieki i wychowania.

Skierowanie dziecka pozbawionego opieki rodzicielskiej do placówki opiekuńczo - wychowawczej, następuje w przypadku gdy brak jest możliwości umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej. W placówce opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistycznego – terapeutycznego umieszcza się dzieci powyżej 10 roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Można w niej umieścić również dziecko poniżej 10 roku życia ale tylko w przypadku, gdy w placówce umieszczona jest jego matka lub ojciec, przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa.

Pobyt dziecka w placówce winien mieć charakter przejściowy do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej albo ustanowienia dla niego rodziny zastępczej lub adopcyjnej. Wychowanek umieszczony w placówce opiekuńczo – wychowawczej może w niej przebywać do uzyskania pełnoletności, a po jej ukończeniu, na zasadach dotychczasowych, do czasu zakończenia szkoły, w której rozpoczął naukę przed osiągnięciem pełnoletności.

III. USAMODZIELNIANIE WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ

Osobą usamodzielniającą się jest pełnoletni wychowanek opuszczający rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo - wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo – terapeutyczną. Przez osobę usamodzielnianą rozumie się także osobę, której pobyt w rodzinnej pieczy zastępczej ustał na skutek śmierci osób tworzących rodzinę zastępczą lub osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka w okresie sześciu miesięcy przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności.

Pomoc dla osób usamodzielnianych przysługuje osobie, której umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu. Osoby usamodzielniane mogą skorzystać z pomocy na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie, zagospodarowanie, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych i zatrudnienia, zapewnia się im również pomoc prawną i psychologiczną.

Pomoc, na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie jest przyznawana osobie usamodzielnianej, która przebywała w pieczy zastępczej przez okres co najmniej trzech lat w przypadku osoby opuszczającej rodzinę spokrewnioną oraz roku w przypadku osoby opuszczającej rodzinę zastępczą niezawodową, rodzinę zastępczą zawodową, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo – wychowawczą lub placówkę opiekuńczo terapeutyczną.

Pomoc na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie udzielana jest na wniosek osoby usamodzielnianej. Wniosek o przyznanie pomocy na kontynuowanie nauki i pomocy na usamodzielnienie osoba usamodzielniana składa w powiecie właściwym do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie za pośrednictwem kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego ze względu na miejsce pobytu osoby usamodzielnianej. Wniosek o przyznanie pomocy na zagospodarowanie oraz o udzielenie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków

mieszkaniowych lub w uzyskaniu zatrudnienia składa się w powiecie właściwym ze względu na miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej. W przypadku cudzoziemców wniosek składa się w powiecie właściwym ze względu na miejsce pobytu osoby usamodzielnianej.

Warunkiem przyznania pomocy na kontynuowanie nauki i na usamodzielnienie jest złożenie wniosku oraz posiadanie zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia, określającego w szczególności:

- 1) zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia;
- 2) sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia.

Indywidualny program usamodzielnienia jest opracowywany przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności, a następnie jest zatwierdzany przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Pomoc na kontynuowanie nauki przyznaje się osobie usamodzielnianej jeżeli kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, na kursach jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia oraz u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego. Pomoc na kontynuowanie nauki przyznaje się w kwocie nie mniejszej niż 500 złotych miesięcznie na czas nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia.

Pomoc na usamodzielnienie może zostać wypłacona osobie usamodzielnianej nie później niż do ukończenia przez nią 26 roku życia. W zależności od ustaleń indywidualnego programu usamodzielniania pomoc na usamodzielnienie wypłacana jest jednorazowo lub w ratach. W przypadku gdy osoba usamodzielniana otrzymuje pomoc na kontynuowanie nauki, pomoc na usamodzielnienie jest wypłacana po zakończeniu pobierania pomocy na kontynuowanie nauki. W uzasadnionych przypadkach pomoc na usamodzielnienie może zostać wypłacona w trakcie wypłacania pomocy na kontynuowanie nauki.

Poniżej przedstawione są dane liczbowe dotyczące ilości osób usamodzielnianych w powiecie bytowskim w latach 2015 – 2017, którym przyznano pomoc na kontynuowanie nauki, pomoc na usamodzielnienie, pomoc na zagospodarowanie oraz zapewnienie miejsca w mieszkaniu chronionym.

Tabela 1.

Liczba osób usamodzielnianych, które w latach 2015 - 2017 skorzystały z pomocy pieniężnej, na kontynuowanie nauki, pomocy na usamodzielnienie i zagospodarowanie oraz które skorzystały z możliwości zamieszkania w mieszkaniu chronionym z podziałem na osoby opuszczające placówkę opiekuńczo - wychowawczą i rodzinę zastępczą.

Rodzaj udzielonego wsparcia	2015		2016		2017 (dane za okres 01.01.2017r. – 30.06.2017r.)	
	Osoby opuszczające placówkę*	Osoby opuszczające rodzinę zastępczą	Osoby opuszczające placówkę*	Osoby opuszczające rodzinę zastępczą	Osoby opuszczające placówkę*	Osoby opuszczające rodzinę zastępczą
Pomoc na kontynuowanie nauki	13	26	12	26	9	26
Pomoc na usamodzielnienie	3	3	3	4	3	1
Pomoc na zagospodarowanie	5	3	0	8	4	1
Zapewnienie miejsca w mieszkaniu chronionym	2	0	0	0	1	0

*Wykazano pełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo - wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych oraz specjalnych ośrodków szkolno - wychowawczych.

IV.ANALIZA RODZINNEGO RODZICIELSTWA ZASTĘPCZEGO W POWIECIE BYTOWSKIM

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

Rodziny spokrewnione - opiekę i wychowanie nad dzieckiem przejmują członkowie rodziny dziecka zobowiązani do alimentacji, tj. wstępni (dziadkowie, pradiadkowie) lub rodzeństwo. Rodzinie zastępczej spokrewnionej przysługuje świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej w kwocie nie niższej niż 660 zł miesięcznie.

Rodziny niezawodowe - tworzone są przez małżeństwo lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, w tym przez osoby z dalszej rodziny lub też niespokrewnione z dziećmi. Rodzinie zastępczej niezawodowej przysługuje świadczenie w kwocie nie niższej niż 1000 zł miesięcznie na każde umieszczone dziecko.

Rodziny zawodowe (w tym rodziny zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne) tworzą małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Rodzinom tym, oprócz świadczenia pieniężnego na utrzymanie każdego umieszczonego w niej dziecka (1000 zł miesięcznie) przysługuje także wynagrodzenie.

Rodzinne domy dziecka – tworzą małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. Osobom prowadzącym rodzinny dom dziecka, oprócz świadczenia pieniężnego na utrzymanie każdego umieszczonego w RDD dziecka (1000 zł miesięcznie) przysługuje także wynagrodzenie.

Ponadto zgodnie z art. 39 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wnioski mogą być wspierane przez **rodziny pomocowe**, które sprawują opiekę nad dzieckiem w przypadku czasowego nie sprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka.

Dodatkowo każdej rodzinie zastępczej lub prowadzącemu rodzinny dom dziecka, na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, przysługuje dodatek nie niższy niż kwota 200 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania tego dziecka.

W celu nakreślenia kierunku działań mających na celu rozwój rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2018 - 2020 poniżej dokonano analizy rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka oraz podopiecznych w nich umieszczonych.

W powiecie bytowskim w latach 2015 – 2017 ogólna liczba rodzin zastępczych kształtowała się na podobnym poziomie w 2015r. było 98 rodzin zastępczych, w 2016r. ich liczba wzrosła do 102 rodzin, a w 2017r. kolejny raz spadła do 92 rodzin. Najliczniejszą grupę stanowiły rodziny spokrewnione 60% ogółu wszystkich rodzin zastępczych. W perspektywie omawianych trzech lat liczba tych rodzin kształtowała się na zbliżonym poziomie i wynosiła w 2015r. – 59, w 2016r. – 63, a w 2017r. wyniosła 55 rodzin. Rodziny niezawodowe stanowiły 27% wszystkich rodzin zastępczych w powiecie bytowskim (w 2015r.- 27, 2016r. – 27, a w 2017r. -25 rodzin). W omawianym okresie zarówno liczba rodzin zawodowych specjalistycznych (5 rodzin) jak i rodzin zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego (2 rodziny) kształtowała się w poszczególnych latach na takim samym poziomie. Przybył jeden rodzinny dom dziecka (w 2015r. istniały 3 rodzinne domy dziecka, w latach 2016-2017 istniały po 4 rodzinne domy dziecka). W 2015 roku jedna

rodzina niezawodowa przekształciła się w rodzinny dom dziecka, w kolejnych dwóch latach żadna z rodzin nie uległa przekształceniu.

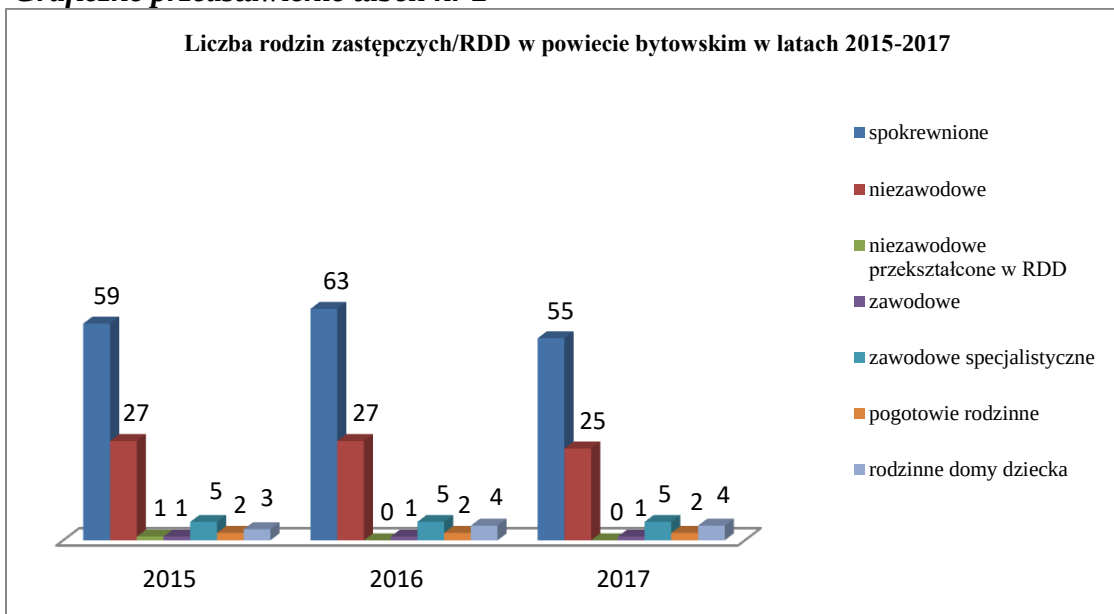
Z przedstawionych w tabeli poniżej danych wynika, iż ogólna liczba rodzin funkcjonujących na terenie powiatu bytowskiego zmalała w omawianym okresie o 6 z 98 rodzin w 2015r. do 92 rodzin zastępczych/RDD w roku 2017. Przyczyną takiego stanu jest zmniejszenie liczby dzieci przebywających w pieczy zastępczej z 170 podopiecznych w 2015r. do 140 w pierwszej połowie 2017r. Również w latach 2012-2014 w powiecie bytowskim zauważalna była tendencja spadkowa jeśli chodzi o liczbę dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, co pozwala na ostrożne ale i optymistyczne prognozy, iż system wspierania rodzin w powiecie bytowskim przynosi pozytywne zmiany dzięki, którym coraz mniej dzieci wymaga umieszczenia poza ich rodziną biologiczną.

Tabela 2.

Liczba rodzin zastępczych/ rodzinnych domów dziecka w powiecie bytowskim w latach 2015 – 2017

Rodzaj pieczy zastępczej	2015		2016		2017 (stan na dzień 30.06.2017r.)	
	L	%	L	%	L	%
Spokrewnione	59	60,21	63	61,77	55	59,78
Niezawodowe	27	27,55	27	26,47	25	27,17
Niezawodowe przekształcone w rodzinny dom dziecka	1	1,02	0	0	0	0
Zawodowe	1	1,02	1	0,98	1	1,09
Zawodowe specjalistyczne	5	5,10	5	4,90	5	5,43
Pogotowie rodzinne	2	2,04	2	1,96	2	2,17
Rodzinne Domy Dziecka	3	3,06	4	3,92	4	4,36
OGÓŁEM	98	100	102	100	92	100

Graficzne przedstawienie tabeli nr 2

Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka w 2015 r. wynosiła ogółem 170, w roku kolejnym wzrosła do 179, a w pierwszej połowie 2017r. znacznie spadła do 140 dzieci. Najwięcej wychowanków przebywało w rodzinach spokrewnionych – blisko 49%. Ich ilość kształtowała się na dość zróżnicowanym poziomie i wynosiła w roku 2015 – 83 osoby, w 2016r. – 88 osób, w 2017r. – 67 osób.

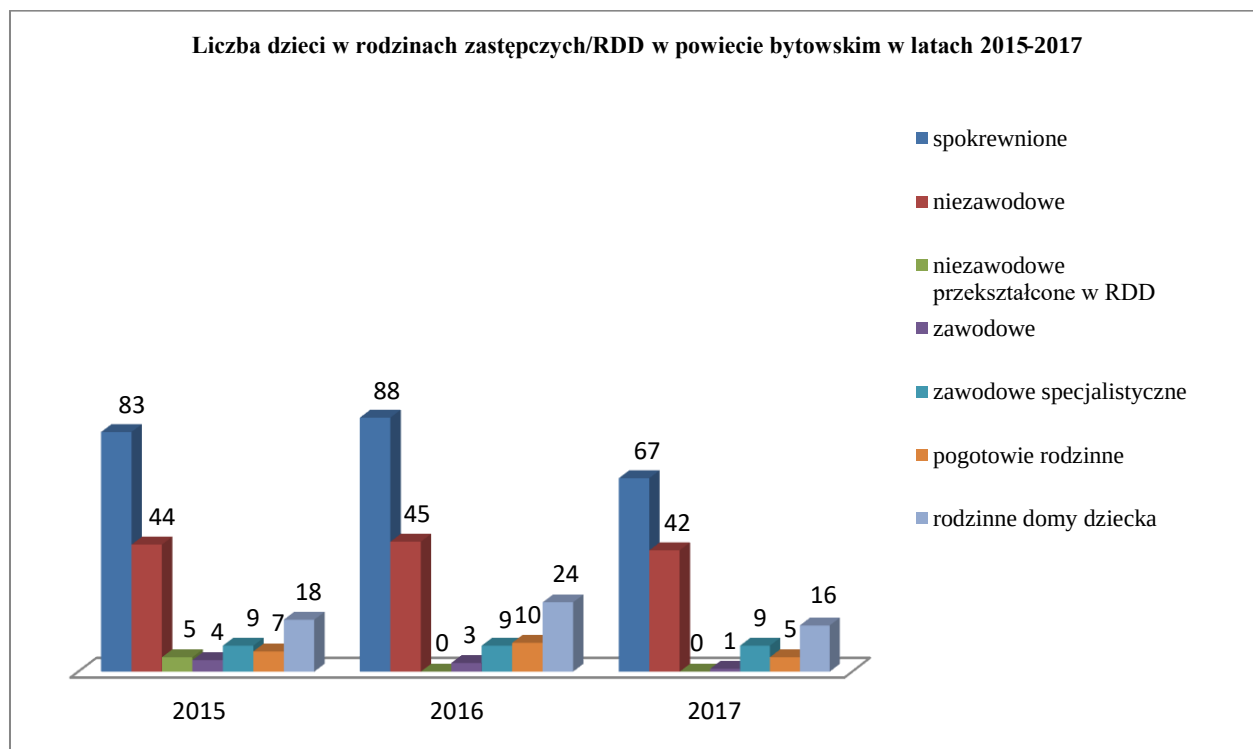
W omawianym okresie nieznacznie zmniejszała się ilość dzieci przebywających w rodzinach niezawodowych z 44 dzieci w 2015r. do 42 w 2017r. Znacznie zmniejszyła się liczba dzieci przebywających w rodzinie zawodowej z 4 podopiecznych w roku 2015 do 1 w roku 2017. Zmieniała się również ilość dzieci umieszczonych w pogotowiu rodzinnym i wynosiła w 2015r. – 7, w 2016r. - 10 i w 2017r. - 5 osób. Nieznacznie zmalała ilość dzieci umieszczanych w rodzinnych domach dziecka z 18 dzieci w 2015r. do 16 w roku 2017. Jedynie liczba podopiecznych umieszczonych w rodzinach zastępczych specjalistycznych przez cały omawiany okres była stała i wynosiła 9 każdym roku.

Tabela 3.

Liczba dzieci w rodzinach zastępczych/ rodzinnych domach dziecka w powiecie bytowskim w latach 2015 – 2017

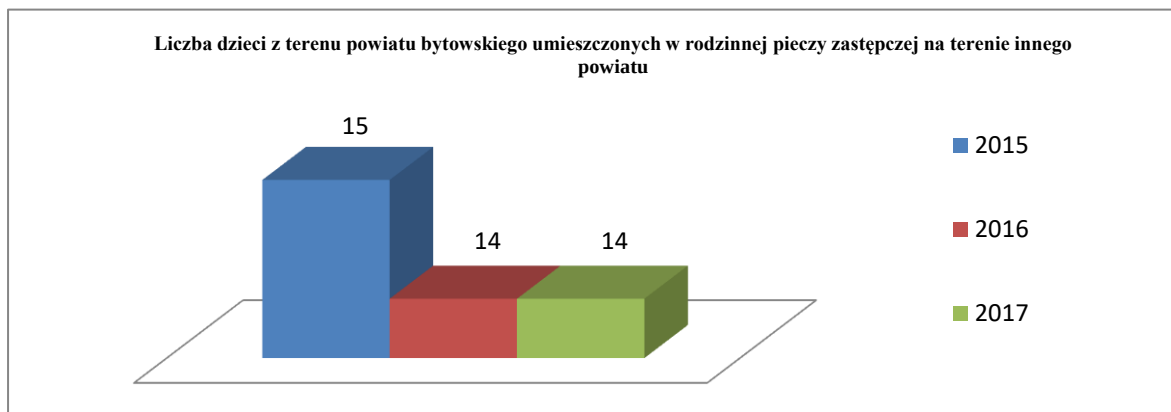
Rodzaj pieczy zastępczej	2015		2016		2017 (stan na dzień 30.06.2017r.)	
	L	%	L	%	L	%
Rodziny spokrewnione	83	48,82	88	49,16	67	47,86
Rodziny niezawodowe	44	25,88	45	25,14	42	30
Niezawodowe przekształcone w rodzinny dom dziecka	5	2,94	0	0	0	0
Rodziny zawodowe	4	2,35	3	1,67	1	0,71
Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	9	5,30	9	5,03	9	6,43
Pogotowie rodzinne	7	4,12	10	5,59	5	3,57
Rodzinne Domy Dziecka	18	10,59	24	13,41	16	11,43
OGÓŁEM	170	100	179	100	140	100

Graficzne przedstawienie tabeli nr 3

W ostatnich trzech latach w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów było umieszczonych odpowiednio w 2015r. – 15 wychowanków, w 2016r. – 14, a w 2017r. – 14 podopiecznych.

Graficzne przedstawienie liczby dzieci z powiatu bytowskiego umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie innych powiatów w latach 2015 – 2017

*dane dotyczące 2017r. podane zostały za okres od 01.01.2017r. do 30.06.2017r.

Zdecydowanie najwięcej rodzin zastępczych spokrewnionych, bo aż 39 w roku 2015, 41 w roku 2016 i 46 w roku 2017, miało pod opieką jedno dziecko umieszczone w pieczy zastępczej. Znacznie mniej tego typu rodzin zajmowało się 2 dziećmi (10 rodzin w 2015r., po 7 w roku 2016 i 2017). W omawianej perspektywie czasowej 1 rodzina spokrewniona opiekowała się 4 dziećmi, żadna natomiast nie miała pod swoją opieką pięcioro dzieci. W 2015r. 1 rodzina zastępcza spokrewniona miała pod opieką 6 dzieci.

Podobną tendencję zaobserwować można w przypadku rodzin niezawodowych. Najwięcej z nich zajmowało się jednym dzieckiem (po 14 rodzin w latach 2015 - 2016 oraz 12 rodzin w 2017r.) Liczba rodzin niezawodowych zajmujących się 2 dziećmi była blisko o połowę niższa i wynosiła od 7 rodzin w 2015r. do 10 rodzin w 2017r. Wśród rodzin niezawodowych trójką dzieci zajmowały się w latach 2015 - 2017 po 2 rodziny. Czworgiem dzieci w latach 2016 – 2017 zajmowała się 1 rodzina i 2 rodziny w 2015r. Żadna rodzina niezawodowa w omawianym okresie nie zajmowała się pięciorgiem i więcej dziećmi.

W rodzinach zawodowych specjalistycznych w latach 2015 -2017 jednym i dwoma dziećmi zajmowały się po 2 rodziny. Trojgiem dzieci w omawianej perspektywie zajmowała się 1 rodzina, natomiast żadna z rodzin zastępczych zawodowych nie zajmowała się czworgiem i więcej dziećmi.

W rodzinie zastępczej zawodowej w latach 2016 – 2017 przebywało 1dziecko, a w roku 2015 umieszczonych w niej było 3 podopiecznych.

Dwa funkcjonujące na terenie powiatu bytowskiego pogotowia rodzinne w omawianych latach miały w jednym czasie przeważnie pod swoją opieką 1 lub 2 dzieci, zdarzyło się również, że w pogotowiu nie przebywało żadne dziecko. W 2017 roku w jednym pogotowiu za zgodą rodziców zastępczych umieszczonych było 5 podopiecznych.

W jednym rodzinnym domu dziecka w latach 2016 - 2017 przebywało 3 dzieci. Czworo dzieci umieszczonych było w 1 RDD w roku 2015 oraz w 2 RDD w latach 2016-2017. Pięcioro dzieci w roku 2015 umieszczonych było w 2 rodzinnych domach dziecka oraz w latach 2016 -2017 w 1 RDD. Tylko w jednym rodzinnym domu dziecka w roku 2015 przebywało więcej niż 6 dzieci.

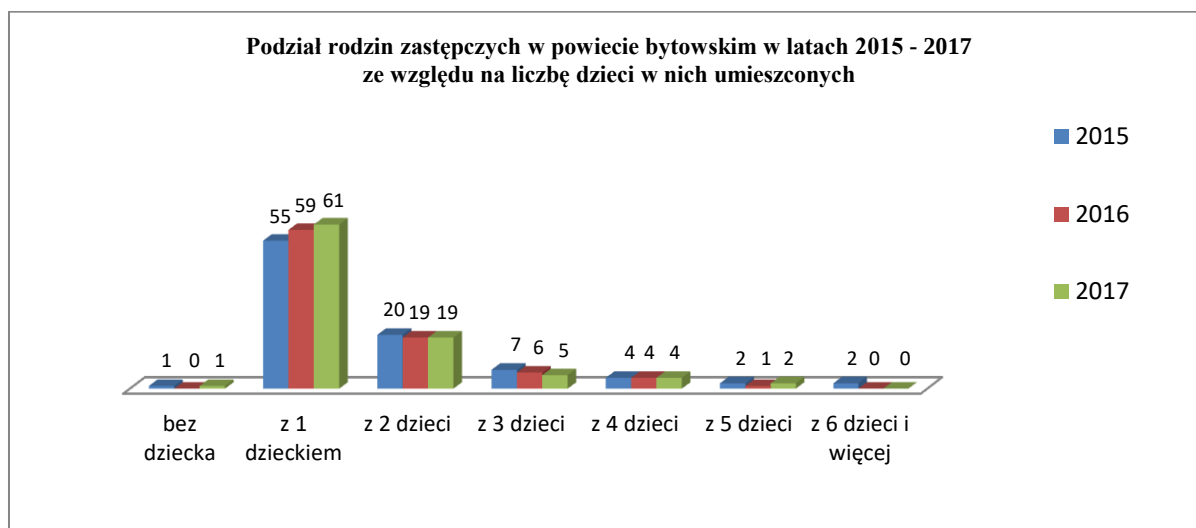
Tabela 4.

Podział rodzin zastępczych w powiecie bytowskim w latach 2015 – 2017 ze względu na liczbę dzieci w nich umieszczonych.

Ilość dzieci w rodzinie	Rodziny spokrewnione			Rodziny niezawodowe			Rodziny zawodowe									Rodzinne Domy Dziecka			Niezawodowe przekształcone w RDD			
							Zawodowe			Zawodowe specjalistyczne			Pogotowie rodzinne									
	2 0 1 5	2 0 1 6	2 0 1 7	2 0 1 5	2 0 1 6	2 0 1 7	2 0 1 5	2 0 1 6	2 0 1 7	2 0 1 5	2 0 1 6	2 0 1 7	2 0 1 5	2 0 1 6	2 0 1 7	2 0 1 5	2 0 1 6	2 0 1 7	2 0 1 5	2 0 1 6	2 0 1 7	
bez dzieci	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0
z 1 dzieckiem	39	41	46	14	14	12	0	1	1	2	2	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
z 2 dzieci	10	7	7	7	9	10	0	0	0	2	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
z 3 dzieci	3	2	1	2	2	2	1	0	0	1	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
z 4 dzieci	1	1	1	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	2	0	0	0	0
z 5 dzieci	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	1	1	0	0	0	0
z 6 dzieci i więcej	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Razem	54	51	55	25	26	25	1	1	1	5	5	5	2	2	2	4	4	4	0	0	0	0

*dane dotyczące 2017r. podane zostały wg. stanu na dzień 30.06.2017r.

Graficzne przedstawienie tabeli nr 4

Analizując wiek dzieci przebywających w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka zaobserwowano, że w poszczególnych latach w rodzinach spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych i zawodowych specjalistycznych przebywało najwięcej dzieci w przedziale wiekowym od 7 do 13 lat – 40%. Natomiast w pogotowiach rodzinnych nieznacznie dominowały dzieci w przedziale wieku od 14 do 17 lat. W przypadku rodzinnych domów dziecka najwięcej wychowanków było w przedziale wiekowym 7-13 i 14-17 lat.

Wśród wszystkich form rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2015 - 2017 przebywała tylko 5 dzieci poniżej 1 roku życia. Również dzieci w wieku od 1 do 3 lat stanowiły niewielki procent wszystkich umieszczonych wychowanków, bowiem ich liczba w omawianym okresie wynosiła 17 osób. Pełnoletni wychowankowie rodzinnej pieczy zastępczej stanowili 15% wszystkich osób, a największa ich liczba przebywała w rodzinach spokrewnionych.

Tabela 5.

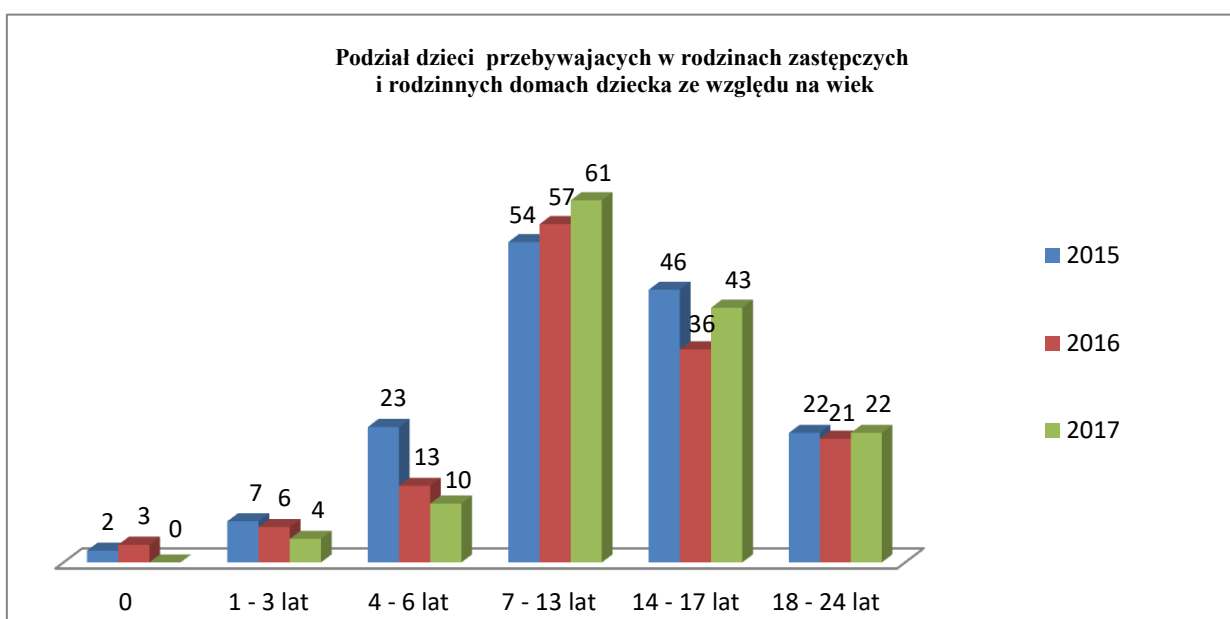
Podział dzieci przebywających w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka w powiecie bytowskim w latach 2015 – 2017 ze względu na wiek.

Wiek dzieci	Rodziny spokrewnione			Rodziny niezawodowe			Pogotowie rodzinne			Rodziny specjalistyczne			Rodziny zawodowe			RDD		
	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
0	5	6	7	5	6	7	5	6	7	5	6	7	5	6	7	5	6	7
1-3	1	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
4-6	5	5	3	1	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0

4-6	14	9	9	4	3	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	4	1	1
7-13	23	23	26	18	21	22	1	0	1	5	6	5	1	1	1	6	6	6
14-17	20	17	21	14	10	11	1	2	3	3	2	3	1	0	0	7	5	5
18-24	15	9	8	5	8	9	0	0	0	0	1	1	0	0	0	2	3	4
Razem	78	65	67	42	42	42	2	3	5	9	9	9	3	1	1	20	16	16

*dane dotyczące 2017r. podane zostały wg. stanu na dzień 30.06.2017r.

Graficzne przedstawienie tabeli nr 5

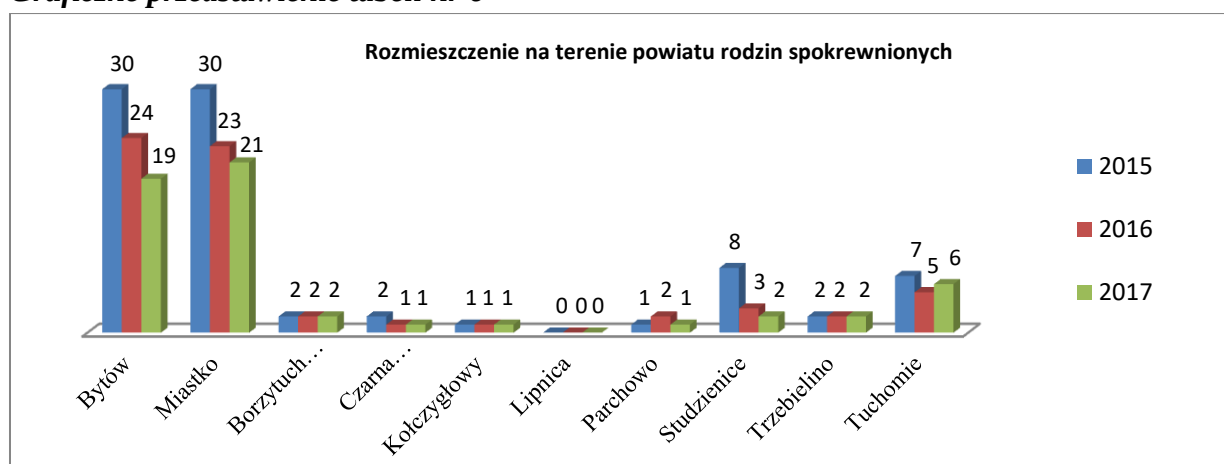
W latach 2015 – 2017 zdecydowanie najwięcej rodzin zastępczych spokrewnionych było na terenie gminy Miastko – 74 i Bytów – 73. W gminach Borzytuchom i Trzebielino znajdowało się po 6 rodzin spokrewnionych, a w gminie Czarna Dąbrówka i Parchowo po 4 rodziny. Nieco więcej rodzin odnotowano łącznie w latach 2015-2017 na terenie gminy Tuchomie (18) i gminy Studzienice (13). W omawianym okresie w gminie Lipnica w ogóle nie odnotowano spokrewnionych z dzieckiem rodzin zastępczych.

Tabela 6.

Rozmieszczenie spokrewnionych rodzin zastępczych na terenie powiatu bytowskiego w latach 2015 – 2017

GMINA/MIASTO	LICZBA RODZIN		
	2015	2016	2017 (wg. stanu na dzień 30.06.2017r.)
Bytów	30	24	19
Miastko	30	23	21
Borzytuchom	2	2	2
Czarna Dąbrówka	2	1	1
Kolczygłowy	1	1	1
Lipnica	0	0	0
Parchowo	1	2	1
Studzienice	8	3	2
Trzebielino	2	2	2
Tuchomie	7	5	6
RAZEM	83	63	55

Graficzne przedstawienie tabeli nr 6

W omawianym okresie najwięcej rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych (z uwzględnieniem rodzin specjalistycznych i pogotowia rodzinnego) oraz rodzinnych domów dziecka znajdowało się na terenie gminy Bytów – 38 i Miastko – 31.

W pozostałych gminach liczba tego typu rodzin kształtowała się na zbliżonym poziomie, z wyłączeniem gminy Tuchomie, gdzie w latach 2015-2017 nie odnotowano ani jednej rodziny niezawodowej, zawodowej oraz rodzinnego domu dziecka.

Tabela 7.

Rozmieszczenie niezawodowych, zawodowych rodzin zastępczych (w tym rodziny zawodowe specjalistyczne i pogotowia rodzinne) oraz rodzinnych domów dziecka na terenie powiatu w latach 2015 – 2017

GMINA/MIASTO	LICZBA RODZIN/RDD		
	2015	2016	2017 (wg. stanu na dzień 30.06.2017r.)
Bytów	12	13	13
Miastko	12	10	9
Borzytuchom	2	2	2
Czarna Dąbrówka	4	4	4
Kolczygłowy	1	1	0
Lipnica	3	3	3
Parchowo	2	2	2
Studzienice	1	2	1
Trzebielino	2	2	3
Tuchomie	0	0	0
RAZEM	39	39	37

Graficzne przedstawienie tabeli nr 7

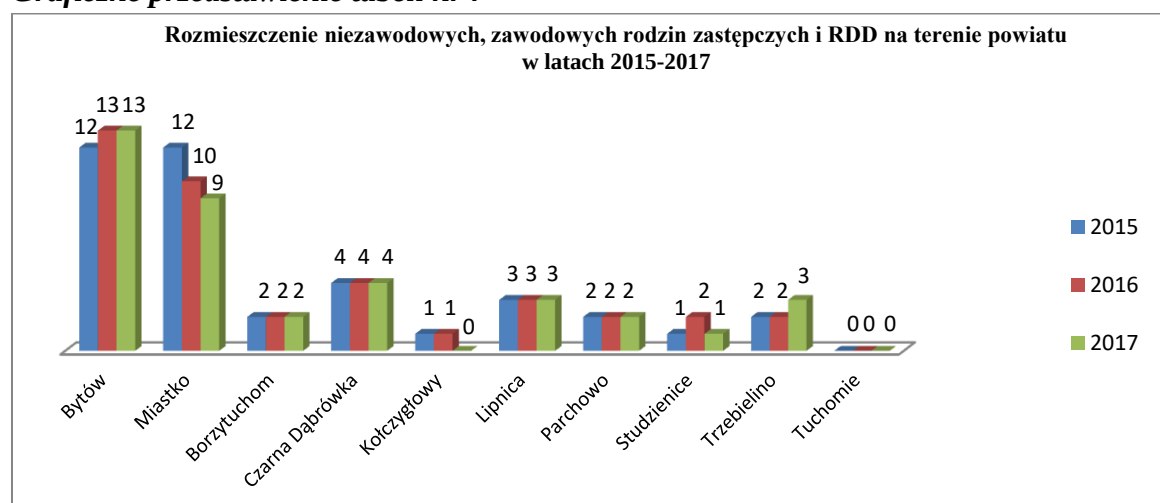

Tabela 8.

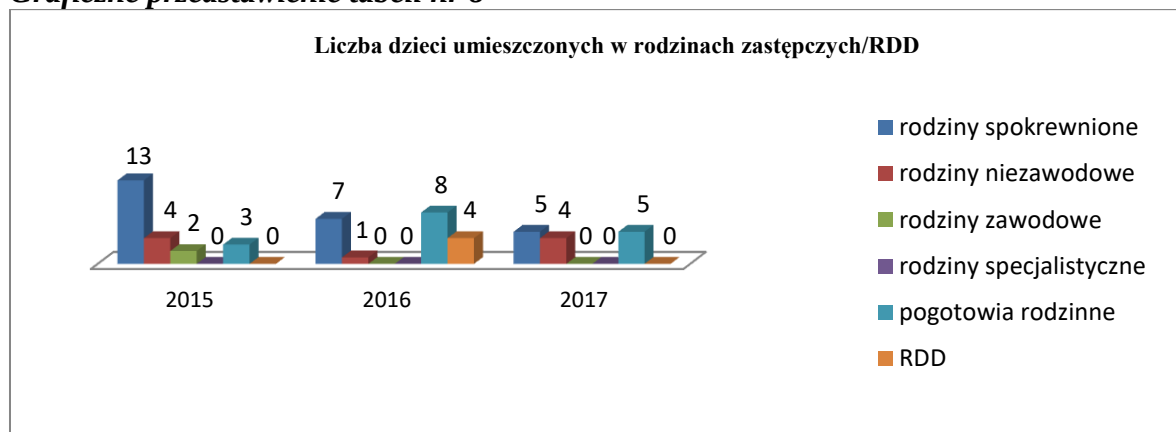
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka w latach 2015 – 2017.

Rodzaj pieczy zastępczej	Liczba dzieci umieszczonych w 2015r.	Liczba dzieci umieszczonych w 2016r.	Liczba dzieci umieszczonych w 2017r. (stan za okres 01.01.2017 – 30.06.2017)
Rodziny spokrewnione	13	7	5
Rodziny niezawodowe	4	1	4
Rodziny zawodowe	2	0	0
Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	0	0	0
Pogotowie rodzinne	3	8	5
Rodzinne Domy Dziecka	0	4	0
OGÓŁEM	20*	19*	14

*wartość 20 nie przedstawia rzeczywistej liczby dzieci umieszczonych w pieczy, ponieważ 2 dzieci zostało policzone podwójnie gdyż najpierw przebywały w pogotowiu rodzinnym a następnie zostały umieszczone w rodzinie zawodowej.

*wartość 19 nie przedstawia rzeczywistej liczby dzieci umieszczonych w pieczy, ponieważ 1 dziecko zostało policzone podwójnie gdyż najpierw przebywało w pogotowiu rodzinnym a następnie zostało umieszczone w rodzinnym domu dziecka.

Graficzne przedstawienie tabeli nr 8

W latach 2015 – 2016 najwięcej dzieci zostało umieszczonych w rodzinach spokrewnionych, natomiast w rodzinach zastępczych zawodowych specjalistycznych nie zostało umieszczone żadne dziecko.

W 2015r. dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu bytowskiego umieszczane były najczęściej z powodu: uzależnienia rodziców, w tym od alkoholu, niewydolności opiekuńczo – wychowawczej rodziców biologicznych, porzucenia dziecka.

Najczęstszymi powodami umieszczania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w 2016r. były: alkoholizm rodziców biologicznych, niewydolność opiekuńczo – wychowawcza, niepełnoletność matki biologicznej. Dzieci umieszczane były w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka także z powodu: porzucenia, pozostawienie w szpitalu, podejrzenia wykorzystywania seksualnego i sieroctwa.

W pierwszej połowie 2017r. dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu bytowskiego umieszczane były najczęściej z powodu: uzależnienia rodziców, ich niewydolności opiekuńczo – wychowawczej, podejrzenia stosowania przemocy przez rodziców naturalnych, dwoje dzieci zostało przeniesione z innej rodziny zastępczej.

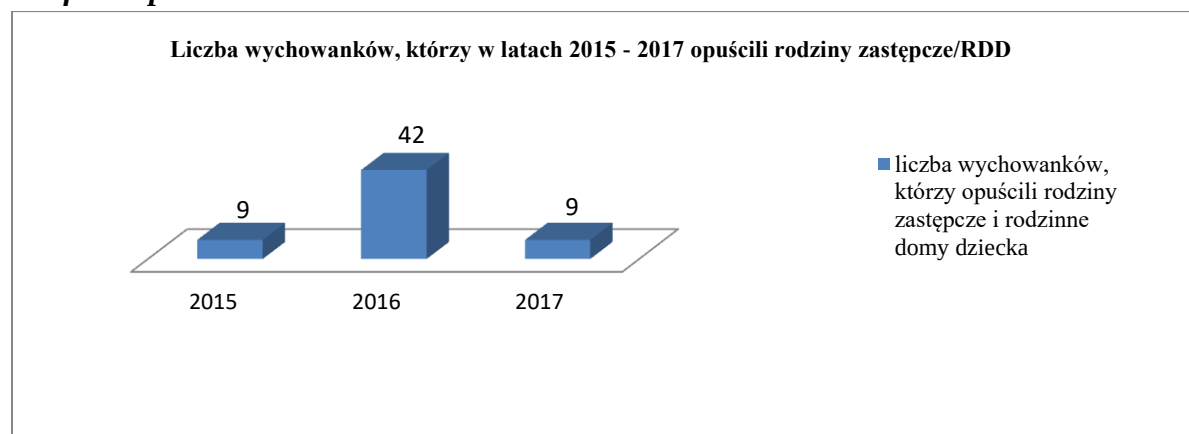
Tabela 9.

Liczba wychowanków, którzy w latach 2015 - 2017 opuścili rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka.

Liczba osób w 2015r.	Liczba osób w 2016r.	Liczba osób w 2017r.
9	42	9

*dane dotyczące 2017r. podane zostały według stanu na dzień 30.06.2017r.

Graficzne przedstawienie tabeli nr 9

Rodziny zastępcze/rodzinne domy dziecka w 2015 roku opuściło 9 wychowanków. Piecza zastępcza opuszczana była z powodu: rozpoczęcia procesu usamodzielnienia się wychowanka po osiągnięciu pełnoletności, powrotu do rodziny naturalnej, umieszczenia w instytucjonalnej pieczy zastępczej, a także umieszczenia w rodzinie adopcyjnej.

Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka w 2016 roku opuściło 42 podopiecznych. Piecza zastępcza opuszczana była z powodu: rozpoczęcia procesu usamodzielnienia się

wychowanka po osiągnięciu pełnoletności, powrotu do rodziny biologicznej, umieszczenia w placówce opiekuńczo-wychowawczej, umieszczenia w innej rodzinie zastępczej, umieszczenia w rodzinnym domu dziecka oraz przysposobienia.

W 2017r. rodzinną pieczę zastępczą opuściło 9 osób. Piecza zastępcza opuszczana była z powodu: przysposobienia, rozpoczęcia procesu usamodzielnienia się wychowanka po osiągnięciu pełnoletności, powrotu do rodziny biologicznej, umieszczenia w placówce opiekuńczo-wychowawczej, umieszczenia w innej rodzinie zastępczej.

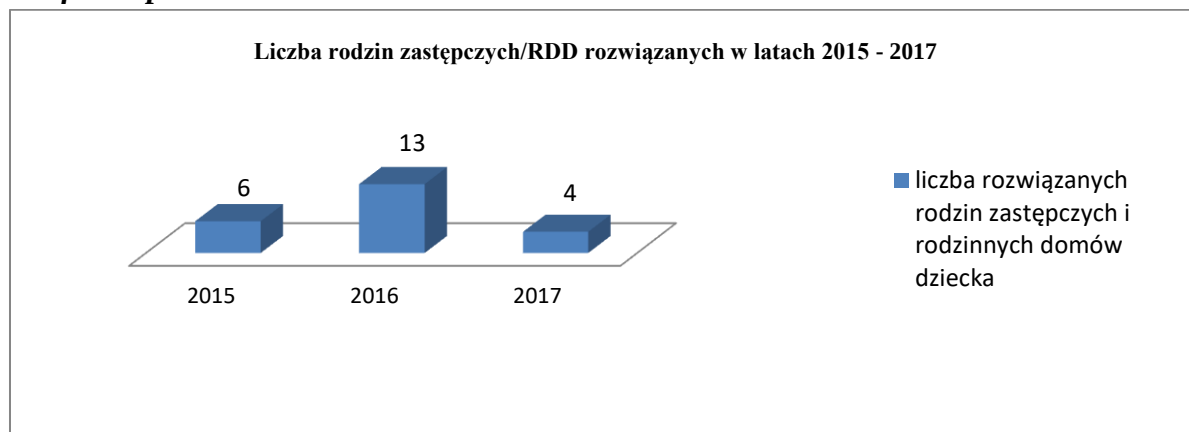
Tabela 10.

Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka rozwiązanych w latach 2015 – 2017.

Liczba rodzin zastępczych/RDD w 2015r.	Liczba rodzin zastępczych/ RDD w 2016r.	Liczba rodzin zastępczych/RDD w 2017r.
6	13	4

*dane dotyczące 2017r. dotyczą okresu od 01.01.2017r. do 30.06.2017r.

Graficzne przedstawienie tabeli nr 10

W 2015r. rozwiązało się 6 rodzin zastępczych. Powodami rozwiązania rodzin zastępczych było: rozpoczęcie procesu usamodzielnienia się wychowanków po osiągnięciu pełnoletności, bezradność opiekuńczo-wychowawcza rodziców, jedna rodzina rozwiązana została z powodów osobistych. Ponadto jedna rodzina zastępcza zmieniła swoje miejsce zamieszkania na teren innego powiatu.

W 2016r. rozwiązaniu uległo 13 rodzin zastępczych. Powodem rozwiązania 7 rodzin zastępczych było rozpoczęcie procesu usamodzielnienia się po osiągnięciu pełnoletności umieszczonych w nich wychowanków, powodem rozwiązania 1 rodziny zastępczej było

przeniesienie dzieci do innej rodziny zastępczej, w 4 rodzinach dzieci powróciły do rodziny biologicznej, w 1 rodzinie zastępczej dziecko zostało przysposobione.

W 2017r. rozwiązaniu uległy 4 rodziny zastępcze. Powodem rozwiązania 2 rodzin zastępczych było rozpoczęcie procesu usamodzielnienia się umieszczonych w nich wychowanków, powodem rozwiązania 1 rodziny zastępczej było przeniesienie dzieci do innej rodziny zastępczej, a w 1 rodzinie zastępczej dziecko zgodnie z postanowieniem sądu zostało powierzone pieczy babci.

V.INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA W POWIECIE BYTOWSKIM

Na terenie Powiatu Bytowskiego zgodnie z decyzją Wojewody Pomorskiego z dnia 28 czerwca 2012 roku utworzone zostały trzy 14- osobowe domy dla dzieci, które dysponowały łącznie 42 miejscami socjalizacyjnymi:

1. Dom dla Dzieci w Tuchomiu przy ul. Buczka 2;
2. Dom dla Dzieci w Gostkowie 59 b;
3. Dom dla Dzieci w Rzepnicy, ul. Bolesława Chrobrego 16.

Dom dla Dzieci w Rzepnicy z dniem 31 grudnia 2016r. został zamknięty, w związku z czym od dnia 1 stycznia 2017r. na terenie powiatu bytowskiego funkcjonują dwie placówki, tj. Dom dla Dzieci w Tuchomiu i Dom dla Dzieci w Gostkowie. Obecnie w dwóch domach dla dzieci na terenie powiatu liczba miejsc socjalizacyjnych wynosi 28.

Na dzień 31.12.2016 r. w placówkach przebywało ogółem 28 wychowanków, natomiast na dzień 30.06.2017r. w dwóch domach dla dzieci przebywało 25 podopiecznych. Dom dla Dzieci w Gostkowie dysponował 1 wolnym miejscem, a dom w Tuchomiu 2 wolnymi miejscami.

Miesięczny koszt utrzymania wychowanka w domach dla dzieci określany jest corocznie Zarządzeniem Starosty Bytowskiego w sprawie ustalenia średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie powiatu bytowskiego. Miesięczny koszt utrzymania jednego wychowanka w placówce od marca 2017r. wynosi 4.984,82 zł.

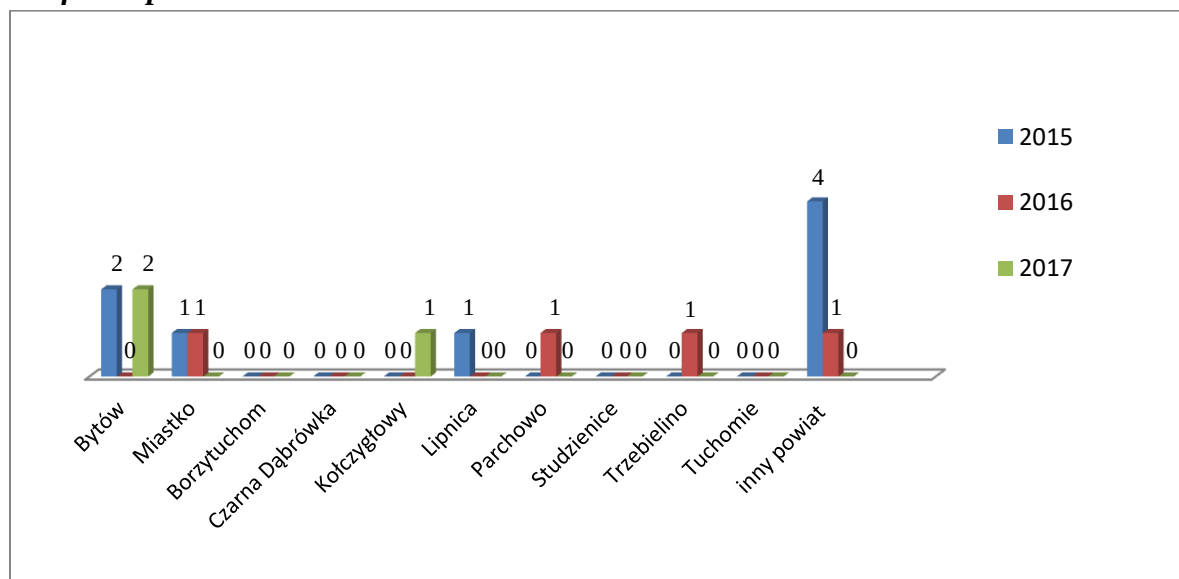
W powiecie bytowskim od 01.07.2012 roku domy dla dzieci prowadzone są przez Fundację Rademenes z Bytowa.

Tabela 11.

Liczba dzieci skierowanych do placówek opiekuńczo – wychowawczych w latach 2015 – 2017, wg miejsca pochodzenia dziecka

GMINA/MIASTO	LICZBA DZIECI SKIEROWANYCH		
	2015	2016	2017 (dane za okres od 01.01.2017r. do 30.06.2017r.)
Bytów	2	0	2
Miastko	1	1	0
Borzytuchom	0	0	0
Czarna Dąbrówka	0	0	0
Kolczygłowy	0	0	1
Lipnica	1	0	0
Parchowo	0	1	0
Studzienice	0	0	0
Trzebielino	0	1	0
Tuchomie	0	0	0
Inny powiat	4	1	0
RAZEM	8	4	3

Graficzne przedstawienie tabeli nr 11

W latach 2015 – 2017 ogólna liczba dzieci skierowanych do placówek opiekuńczo – wychowawczych spadła. Liczba dzieci kierowanych do placówek w roku 2015 wynosiła 8, w 2016 spadła do 4, a w 2017 zmalała do 3. Do placówek opiekuńczo–wychowawczych w omawianym okresie najwięcej dzieci trafiło z terenu innych powiatów (5), terenu gminy Bytów (4) oraz terenu gminy Miastko (2) .

Od stycznia 2017r. na terenie powiatu bytowskiego funkcjonują dwie placówki opiekuńczo - wychowawcze typu socjalizacyjnego, które zapewniają dzieciom w nich umieszczonym całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokajają ich niezbędne potrzeby w szczególności emocjonalne, bytowe, rozwojowe, zdrowotne, społeczne i religijne. Placówki utrzymują stały kontakt ze szkołami, na bieżąco współpracują z różnymi instytucjami w zakresie realizacji swoich zadań m.in. PCPR, Sąd, Policja.

W domach dla dzieci najwięcej dzieci posiadających aktualne skierowanie (40) było w roku 2015. W latach kolejnych liczba ta zmniejszała się i wynosiła w 2016 r. – 32 dzieci oraz w 2017 r. – 30 dzieci. W omawianym okresie najwięcej spośród w/w dzieci mieściło się w przedziale wiekowym od 13 do 18 roku życia – łącznie 74 wychowanków. Na uwagę zasługuje fakt, iż tylko 1 dziecko w przedziale wiekowym od 10 do 12 lat przebywało w placówce w 2015r. W okresie ostatnich trzech lat w domach dla dzieci przebywało łącznie 25 wychowanków powyżej 18 roku życia. W 2015 r. w placówce przebywało 1 dziecko w przedziale wiekowym od 0 do 3 lat, które zamieszkiwało wraz ze swoją niepełnoletnią matką umieszczoną w tejże placówce oraz 1 dziecko w przedziale wiekowym 4-9 lat, które było umieszczone wraz ze swym starszym rodzeństwem.

W placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych powiatów w roku 2015 nie przebywało żadne dziecko, w latach 2016 – 2017 przebywał 1 wychowanek umieszczony na terenie powiatu człuchowskiego.

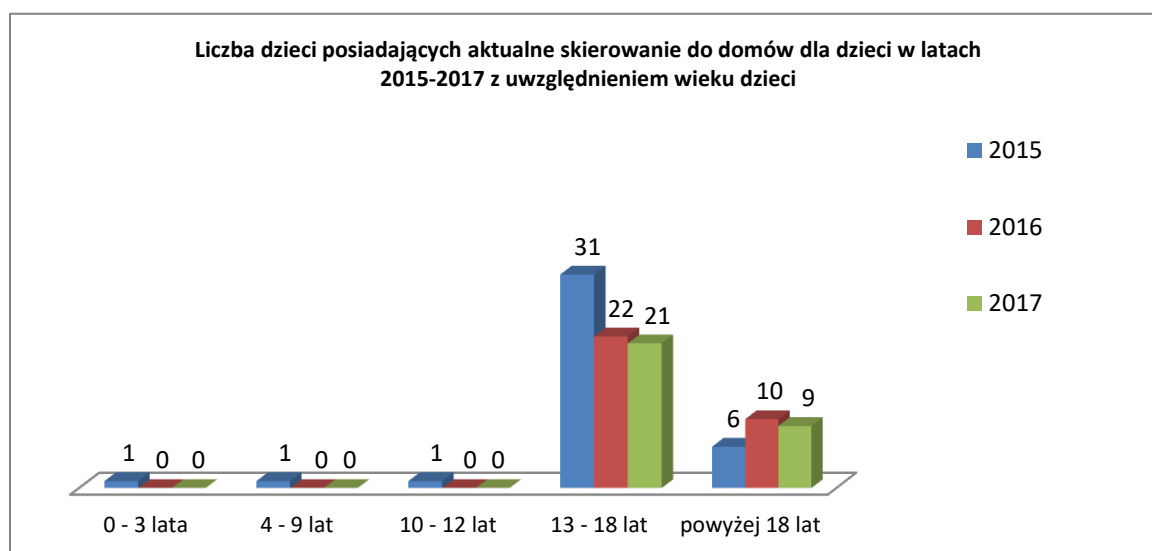
Tabela 12.

Liczba osób posiadających aktualne skierowanie do domów dla dzieci w latach 2015 – 2017 z uwzględnieniem wieku wychowanków.

Wiek wychowanków	2015	2016	2017 (stan na okres od 01.01.2017r.do 30.06.2017r.)
0-3	1	0	0
4-9	1	0	0
10-12	1	0	0
13-18	31	22	21

Powyżej 18	6	10	9
Razem:	40	32	30

Graficzne przedstawienie tabeli nr 12

VI. PROFESJONALIZOWANIE WSPARCIA RODZIN ZASTĘPCZYCH, RODZINNYCH DOMÓW DZIECKA, PLACÓWEK OPIEKUŃCZO – WYCHOWAWCZYCH, A TAKŻE DZIECI I MŁODZIEŻY ZE SPECJALISTYCZNYMI POTRZEBAMI

Na terenie Powiatu Bytowskiego zauważa się pozytywny trend systematycznego profesjonalizowania wsparcia, które ma na celu zapewnienie optymalnych warunków dla funkcjonowania rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Profesjonalizacja, ta polega na dostosowywaniu istniejącego zaplecza do standardów wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz wdrażaniu rozwiązań dla poszczególnych grup odbiorców.

Profesjonalizowanie wsparcia rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka:

Istotną kwestią pozwalającą na usystematyzowanie wsparcia świadczonego na rzecz rodzin zastępczych stało się powołanie do życia Zespołu ds. Pieczy Zastępczej, który przejął zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W powiecie bytowskim zgodnie z art. 77 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w celu profesjonalizowania wsparcia rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka na ich wniosek obejmuje się opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Na terenie powiatu bytowskiego wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej w ciągu całego 2015 roku było objętych 81 rodzin zastępczych, w tym 52 rodziny zastępcze spokrewnione, 4 rodziny zastępcze zawodowe, 21 rodzin zastępczych niezawodowych oraz 4 rodzinne domy dziecka. Wsparciem koordynatora w ciągu całego roku 2016 objętych było 74 rodzin zastępczych w tym 49 rodzin zastępczych spokrewnionych, 16 rodzin zastępczych niezawodowych, 5 rodzin zastępczych zawodowych oraz 4 rodzinne domy dziecka. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, w tym samym czasie pod opieką jednego koordynatora przebywa nie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub prowadzących rodzinny dom dziecka.

Każdego roku dla rodziców zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka organizowane są szkolenia, warsztaty i spotkania ze specjalistami z dziedziny rozwoju i wychowania dziecka mające na celu wzmocnienie, podnoszenie lub nabycie kwalifikacji rodzin zastępczych spokrewnionych, niezawodowych, zawodowych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka. Ponadto każdego roku PCPR w Bytowie organizuje szkolenia dla dzieci i młodzieży umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej oraz dla rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej. Wyżej wymienione szkolenia organizowane są zgodnie z ankietą, która na początku każdego roku kalendarzowego wypełniają rodziny zastępcze i prowadzący RDD, a która określa zgłaszane potrzeby szkoleniowe opiekunów i podopiecznych umieszczonych w pieczy tak aby w jak największym stopniu odpowiedzieć na faktyczne zapotrzebowanie. Ponadto pracownicy PCPR w Bytowie, którzy bezpośrednio współpracują z daną rodziną lub rodzinnym domem dziecka w miarę zdiagnozowanych potrzeb rodzin motywują je do uczestnictwa w danym szkoleniu.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w ramach grupy wsparcia będącej formą niespecjalistycznej pomocy wsparcia społecznego, w której członkowie świadczą sobie różnego rodzaju pomoc organizuje dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka zajęcia superwizyjne. W ramach grupy wsparcia rodziny otrzymują pożyteczne informację, relacjonują własne doświadczenia związane z danym problemem, słuchają doświadczeń innych, doświadczają empatycznego zrozumienia oraz nawiązania kontaktów społecznych z osobami o podobnych doświadczeniach. Prowadzona dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka w powiecie bytowskim superwizja grupowa ma

charakter weryfikacji i modelowania na zasadach grupy wsparcia. Spotkania grupy dotyczą spraw związanych z problemami rodziny, które stanowią ryzyko jej destabilizacji. Zajęcia superwizji są stymulowane przez superwizora i dotyczą konkretnych problemów, zachowań, postaw, umiejętności, itp. istotnych dla uczestników. Superwizja ma charakter edukacyjny, korekcyjny, modelujący umiejętności wychowawcze, kontroli zachowań oraz komunikacji w rodzinie. Zajęcia superwizyjne odbywają się raz w miesiącu w godzinach 9.00-11.30 dla grupy w Bytowie oraz w godz. 12:30-15:00 dla grupy z Miastka.

Rodziny zastępcze i RDD mają możliwość skorzystania z wsparcia w formie rodzin pomocowych. Zgodnie z art. 73 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka piecza zastępcza nad dzieckiem może zostać powierzona rodzinie pomocowej. Piecza zastępcza nad dzieckiem może zostać powierzona rodzinie pomocowej, w szczególności w okresie:

- 1) czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka w związku z wypoczynkiem, o którym mowa w art. 69, udziałem w szkoleniach lub pobytem w szpitalu,
- 2) nieprzewidzianych trudności lub zdarzeń losowych w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka.

W ramach profesjonalizacji wsparcia rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka w powiecie bytowskim udzielana jest pomoc w formie wolontariatu. Rodziny posiadają informacje o możliwości skorzystania z takiego wsparcia, a w latach poprzednich najchętniej korzystały z wsparcia wolontariusza w celu pomocy podopiecznym w nauce szkolnej, udzielania korepetycji.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie zatrudnia łącznie 3 psychologów i 1 radcę prawnego, którzy są gotowi nieść rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka pomoc i wsparcie psychologiczne, terapeutyczne i prawne w sytuacji, gdy będzie taka potrzeba. Zapewniane poradnictwo ma na celu również zachowanie i wzmocnienie kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego. W miarę zgłoszonych, a także zaobserwowanych potrzeb, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej kierują rodziny i ich podopiecznych do innych specjalistów, jak np. pedagoga, psychiatry.

W PCPR w Bytowie prowadzony jest ciągły nabór kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka jest procesem, który trwa przez cały rok. Osoby ubiegające się

o pełnienie funkcji rodziny zastępczej mogą zgłosić się do pracowników Działu Pieczy Zastępczej i Realizacji Świadczeń Socjalnych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie osobiście lub telefonicznie celem uzyskania informacji o obowiązującej procedurze oraz o warunkach jakie winni spełnić kandydaci. Pracownicy tutejszego Centrum przedstawiają wykaz dokumentów, jakie należy dostarczyć, nakreślają specyfikę funkcjonowania rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych niezawodowych lub prowadzących rodzinny dom dziecka oraz uświadamiają problemy dziecka kierowanego do pieczy zastępczej.

PCPR w Bytowie promuje idee rodzicielstwa zastępczego w środowisku lokalnym oraz buduje pozytywny wizerunek rodzinnej pieczy zastępczej m.in. poprzez: informacje na stronie internetowej PCPR w Bytowie na temat rodzicielstwa zastępczego, poszukiwania kandydatów na rodziców zastępczych oraz działań integracyjnych i promocyjnych podejmowanych przez Centrum, ogłoszenia w prasie lokalnej, organizację festynu z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego, Marszu na rzecz rodzicielstwa zastępczego oraz Mikołajków dla dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z Uchwałą nr IX/64/2015 Rady Powiatu Bytowskiego z dnia 25 czerwca 2015r. w sprawie podniesienia wysokości wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych, prowadzących rodzinny dom dziecka i rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego podniesiono wysokość minimalnego wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych, prowadzących rodzinne domy oraz rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcje pogotowia rodzinnego. Dzięki temu rodziny te otrzymują wynagrodzenie na poziomie wyższym niż ten zagwarantowany w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, co jest dodatkową motywacją do pełnienia tej jakże ważnej i odpowiedzialnej funkcji.

Profesjonalizowanie wsparcia placówek opiekuńczo – wychowawczych:

Profesjonalizacja wsparcia obejmuje coraz silniejsze tendencje do wprowadzania małych struktur w stosunku do form instytucjonalnych, jak również większego ich zróżnicowania. W powiecie bytowskim zlikwidowano jeden duży Dom Dziecka i w jego miejsce powstały trzy placówki opiekuńczo – wychowawcze. Obecnie na terenie powiatu funkcjonują dwie placówki, które przystosowane są do pobytu w nich małych, maksymalnie czternastoosobowych grup wychowanków. Taka formuła wynika ze zmian w podejściu do wychowania dzieci pozbawionych opieki rodziców, gdzie model domu dziecka liczącego kilkadziesiąt wychowanków znacznie utrudniał przygotowanie ich do samodzielności

i prawidłowego pełnienia ról społecznych w dorosłym życiu. Charakterystyką małych placówek jest oferowanie środowiska wychowania maksymalnie zbliżonego do warunków funkcjonowania rodziny naturalnej oraz danie możliwości wchodzenia w trening samodzielności, polegający na nabywaniu prawidłowych wzorców postępowania, uczestnicząc w codziennych pracach i obowiązkach np. pomagając w kuchni.

Funkcjonujące na terenie powiatu bytowskiego placówki opiekuńczo - wychowawcze zapewniają swoim podopiecznym całodobową, ciągłą opiekę i wychowanie oraz zaspokajanie ich niezbędnych potrzeb bytowych, rozwojowych, w tym emocjonalnych, społecznych, religijnych, a także zapewniają korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych oraz kształcenia.

W obu placówkach kadra dokłada wszelkich starań, aby dzieci miały możliwość rozwoju osobistego, społecznego i kulturowego. Wychowankowie integrują się ze społecznością lokalną, aktywnie uczestniczą w życiu społecznym, szkolnym oraz biorą udział w różnego rodzaju kółkach zainteresowań. Wychowankowie przebywający w Domach Dziecka mają zapewnioną pomoc pedagogiczną i psychologiczną, uczestniczą w wyjazdach podczas ferii zimowych i wakacji letnich. Placówki podejmują liczne działania zmierzające do wszechstronnego rozwoju umieszczonych tam wychowanków, m.in.: rozwijanie twórczości i kreatywności dzieci i młodzieży, prowadzenie działań rozrywkowo-rekreacyjnych, prowadzenie edukacji proekologicznej, upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, itp.

Ponadto w ramach profesjonalizowania wsparcia instytucjonalnych form pieczy zastępczej zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego działających na terenie powiatu bytowskiego mogą być umieszczane dzieci powyżej 10 roku życia, a umieszczanie dzieci poniżej tego wieku jest możliwe tylko w wyjątkowych sytuacjach gdy przemawiać za tym będzie dobro dziecka.

Profesjonalizacja wsparcia ma miejsce także w odniesieniu do grupy usamodzielnianych, opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze lub rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka, którzy objęci są Indywidualnym Programem Usamodzielnienia. Ta forma pracy z usamodzielniającymi się wychowankami charakteryzuje się zaangażowaniem pracownika PCPR w sytuację osoby opuszczającej placówkę opiekuńczo – wychowawczą lub rodzinę zastępczą oraz możliwością wyboru form wsparcia, które są zindywidualizowane i dopasowane do potrzeb osoby usamodzielnianej.

Każdy z usamodzielniających się wychowanków pieczy otrzymuje pomoc w postaci pracy socjalnej, dodatkowo w przypadku osób pobierających pomoc pieniężną z tytułu kontynuowania nauki, utrzymywany jest regularny kontakt ze szkołą.

Osoby usamodzielniane mają również możliwość zamieszkania w mieszkaniu chronionym funkcjonującym na terenie powiatu bytowskiego.

Dalsze profesjonalizowanie wsparcia powinno zmierzać w kierunku rozszerzenia oferty dla dzieci ze specyficznymi potrzebami. Wskazują na to informacje od rodzin zastępczych, informacje otrzymywane z placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz dane uzyskane od pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie dotyczące liczby dzieci z niepełnosprawnością, z syndromem FAS oraz leczonych psychiatrycznie. Aktualna liczba miejsc w specjalistycznych zawodowych rodzinach zastępczych jest zbyt niska w stosunku do potrzeb, gdyż liczba dzieci o specyficznych potrzebach przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej z roku na rok wzrasta. Ponadto na terenie powiatu bytowskiego nie działa żadna placówka opiekuńczo – wychowawcza typu specjalistyczno – terapeutycznego.

Należy dokładać wszelkich starań aby następował dalszy rozwój wsparcia rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, dostosowany do potrzeb i oczekiwań opiekunów oraz dzieci i młodzieży umieszczonych w pieczy zastępczej.

VII. DIAGNOZA SYTUACJI OPIEKUŃCZEJ NA TERENIE POWIATU BYTOWSKIEGO

Dane uzyskane z ośrodków pomocy społecznej działających na terenie powiatu bytowskiego wskazują, że w stosunku do 38 rodzin (łącznie przebywa w nich 100 dzieci) istnieje potencjalne zagrożenie odebrania dzieci i umieszczenia ich w pieczy zastępczej.

Tabela 13.

Rodziny zagrożone odebraniem dzieci z podziałem na gminy powiatu bytowskiego

(wg danych uzyskanych z ośrodków pomocy społecznej w sierpniu 2017r.)

GMINA/MIASTO	LICZBA RODZIN ZAGROŻONYCH ODEBRANIEM DZIECI	LICZBA DZIECI
Bytów	23	53
Miastko	1	8

Borzytuchom	1	4
Czarna Dąbrówka	2	3
Kolczyglowy	2	4
Lipnica	3	8
Parchowo	0	0
Studzienice	2	8
Trzebielino	4	12
Tuchomie	0	0
RAZEM	38	100

Rodziny biologiczne wskazane przez ośrodki pomocy społecznej działające na terenie powiatu bytowskiego posiadają liczne problemy opiekuńczo – wychowawcze takie jak niewydolność wychowawcza rodziców, zaniedbywanie nauki, zagrożenia demoralizacją, nie realizowanie obowiązku szkolnego, złe warunki socjalno - bytowe, uzależnienia rodziców. Często też rodziny te nienależycie lub w ogóle nie wywiązują się ze swoich obowiązków względem dzieci.

Rodziny te najczęściej objęte są już nadzorami kuratorskimi, wsparciem pracowników socjalnych, asystentów rodziny czy pedagogów szkolnych lecz mimo interdyscyplinarnego wsparcia nie zawsze udaje się przeciwdziałać negatywnym skutkom ich funkcjonowania.

Wprowadzenie systemu profilaktyki oraz współpraca różnych instytucji, które mają kontakt z dzieckiem ma na celu zwiększenie efektywności działań na rzecz rodzin wychowujących małoletnie dzieci i przeżywających trudności w wypełnianiu ról społecznych.

Pożądanym rezultatem będzie pozostawienie dzieci w ich rodzinach naturalnych. W przypadku, kiedy dziecko nie będzie mogło przebywać w rodzinie biologicznej istnieje prawdopodobieństwo, że sąd ze względu na jego dobro może postanowić o umieszczeniu go w pieczy zastępczej. W przypadku takim zakłada się w miarę możliwości umieszczenie dziecka w rodzinnej formie opieki zastępczej i ścisłą współpracę na poziomie gminy i powiatu w celu szybkiego powrotu dziecka do jego środowiska naturalnego. Niezbędnym warunkiem realizacji tego zadania jest otwarcie się zarówno rodziców, jak i dzieci, na oferowaną pomoc oraz zwiększenie motywacji do działania, którego podstawą powinna być wizja rodziny zintegrowanej, harmonijnej, w której zarówno rodzice jak i dzieci znajdują oparcie i chęć do pracy nad sobą.

Analizując liczbę dzieci, które powróciły do swojej rodziny naturalnej zauważono, iż w porównaniu lat 2015 (2 dzieci) i 2016 (20 dzieci) nastąpił duży wzrost liczby dzieci, które powróciły do rodziny naturalnej. W 2017r. do swojej rodziny naturalnej powróciło 2 dzieci.

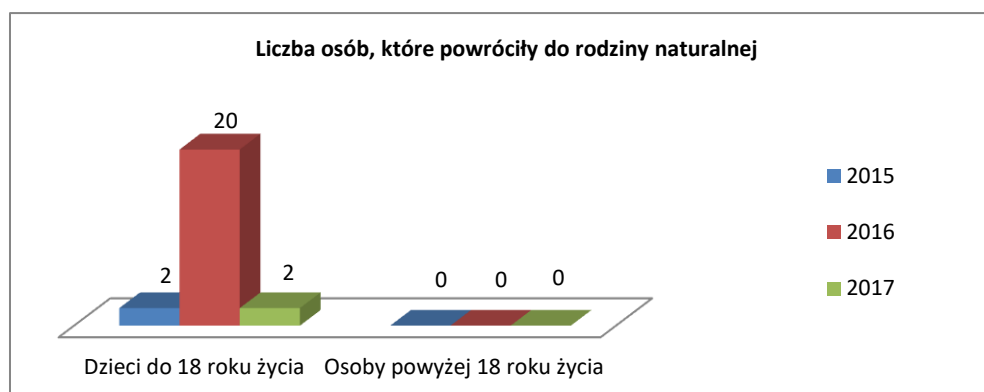
Tabela 14.

Liczba dzieci, które powróciły do rodziny naturalnej

Wiek	2015 rok	2016 rok	2017 rok
Dzieci do 18 roku życia	2	20	2
Osoby powyżej 18 roku życia	0	0	0
RAZEM	2	20	2

*dane dotyczące 2017r. dotyczą okresu od 01.01.2017r. do 30.06.2017r.

Graficzne przedstawienie tabeli nr 14

VIII. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH W LATACH 2018 – 2020

Zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalając limit rodzin zastępczych zawodowych nie chodzi o ustalenie wszystkich rodzin zastępczych zawodowych w danym roku, ale tylko tych rodzin zastępczych zawodowych, które powstaną na skutek zawarcia umowy z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki wskazane w art. 54 ust. 1 i 2 ustawy.

Określając niniejszy limit dokonano analizy danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej w powiecie bytowskim. Zasięgnięto informacji z gmin na temat liczby rodzin zagrożonych odebraniem dzieci. Wzięto pod uwagę przede wszystkim dobro dzieci pozbawionych opieki rodziców własnych, tak aby limit dostosować do potrzeb zapewnienia im profesjonalnej opieki, jak również do możliwości finansowych powiatu.

Tabela 15.

Limit zawodowych rodzin zastępczych w powiecie bytowskim na lata 2018– 2020

Rok	Planowany limit rodzin zastępczych zawodowych
2018	2
2019	2
2020	2

IX. CELE I KIERUNKI DZIAŁANIA POWIATOWEGO PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2018 – 2020

Celem głównym Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 – 2020 jest dalszy rozwój systemu pieczy zastępczej w powiecie bytowskim z ukierunkowaniem na formy rodzinne.

Cele szczegółowe, kierunki działań, wskaźniki realizacji oraz zakładane rezultaty Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 – 2020 przedstawiają poniższe tabele.

CEL I. ROZWÓJ RODZINNYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ

ZADANIE	WSKAŹNIK REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	ZAKŁADANY EFEKT
1. Promowanie idei rodzinnej pieczy zastępczej oraz budowanie pozytywnego wizerunku rodzinnej pieczy zastępczej.	-Liczba przeprowadzonych kampanii oraz akcji informacyjno-promocyjnych; - liczba rozprowadzonych materiałów promocyjnych (np. ulotki, plakaty); - liczba ogłoszeń w prasie lokalnej; -liczba umieszczonych na stronie internetowej PCPR informacji.	Lata 2018–2020	- Wzrost świadomości społecznej w zakresie funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej; - zwiększenie liczby osób zainteresowanych pełnieniem funkcji opiekunów zastępczych.
2. Pozyskiwanie kandydatów na	-Liczba pozyskanych kandydatów na rodziców	Lata 2018–2020	- Zapewnienie adekwatnej do potrzeb ilości miejsc w rodzinnej

rodziców zastępczych, do prowadzenia rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.	zastępczych i do prowadzenia rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.		pieczy zastępczej; - zachowanie ciągłość pozyskiwania kandydatów do prowadzenia rodzinnych form opieki zastępczej.
3. Prowadzenie kwalifikacji oraz organizowanie szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze, do prowadzenia RDD i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.	- Liczba osób, które otrzymały pozytywną kwalifikację do szkolenia; -liczba przeprowadzonych szkoleń i przeszkolonych kandydatów;	Lata 2018–2020	- Zapewnienie adekwatnej do potrzeb ilości miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej; - kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej i prowadzenia rodzinnych domów dziecka są przygotowani do sprawowania pieczy zastępczej; -zachowana jest ciągłość szkoleń dla kandydatów.

CEL II. WSPARCIE ISTNIEJĄCYCH FORM RODZINNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ I PRZECIWDZIAŁANIE SYTUACJOM KRYZYSOWYM

ZADANIE	WSKAŹNIK REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	ZAKŁADANY EFEKT
1. Prowadzenie grup wsparcia, superwizji dla rodzinnych form opieki zastępczej	-Ilość zorganizowanych spotkań; - liczba osób korzystających z zajęć superwizyjnych organizowanych w ramach grupy wsparcia.	Lata 2018-2020	-Wsparcie emocjonalne rodzin zastępczych i RDD; -wymiana doświadczeń między opiekunami; - doskonalenie umiejętności wychowawczych; -zapobieganie zjawisku wypalenia; - radzenie sobie z emocjami przez opiekunów zastępczych; - inicjowanie i wzmacnianie pozytywnych zmian w systemie rodzinnym.
2. Organizowanie szkoleń podnoszących kompetencje wychowawcze rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka.	- Ilość przeprowadzonych szkoleń; - liczba osób uczestniczących w szkoleniach.	Lata 2018-2020	-Nabycie lub podniesienie poziomu umiejętności i wiedzy specjalistycznej rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, w tym nabycie i podniesienie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych.

3. Udzielanie rodzinom zastępczym i prowadzącym RDD specjalistycznego wsparcia w tym: psychologicznego, pedagogicznego, prawnego oraz terapeutycznego.	-Liczba rodzin objętych specjalistycznym wsparciem; - liczba zatrudnionych specjalistów.	Lata 2018-2020	-Poprawa funkcjonowania rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka; - przeciwdziałanie występowaniu sytuacji kryzysowych; - zapewnienie wsparcia specjalistycznego.
4. Integracja środowiska rodzinnej pieczy zastępczej, m.in. poprzez organizowanie spotkań integracyjnych i okolicznościowych	- Ilość i rodzaj zorganizowanych spotkań integracyjnych i okolicznościowych; - liczba osób biorących udział w działaniach.	Lata 2018-2020	-Zintegrowanie środowiska rodzinnej pieczy zastępczej; -budowanie pozytywnych relacji rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka; -nawiązanie nowych, wartościowych znajomości; -dostarczenie pozytywnych emocji i wymiana doświadczeń.
5. Udzielanie pomocy w rozwiązywaniu sytuacji konfliktowych.	- Liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, którym udzielono wsparcia.	Lata 2018-2020	-Poprawa funkcjonowania zwaśnionych rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka; - nabycie umiejętności przeciwdziałania występowaniu sytuacji kryzysowych.
6.Wsparcie rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka poprzez rodziny pomocowe.	-Liczba rodzin zastępczych i RDD, które skorzystały z wsparcia rodzin pomocowych; - liczba rodzin pomocowych.	Lata 2018-2020	- Zapewnienie opieki nad dziećmi umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub RDD.
7. Zatrudnianie osób do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.	-Liczba rodzin zastępczych i RDD, które skorzystały z wsparcia osoby do pomocy; - liczba podpisanych umów z osobami do pomocy.	Lata 2018-2020	- Wzmocnienie rodziców zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka w wypełnianiu obowiązków związanych z zapewnieniem opieki i wychowania powierzonych dzieci; -poprawa funkcjonowania rodzin zastępczych i RDD.
8.Zwiększenie liczby i rodzaju specjalistycznych form wsparcia dedykowanych	-Liczba przeprowadzonych diagnoz.	Lata 2018-2020	-Optymalne warunki rozwoju dzieci objętych pieczą zastępczą dzięki właściwej diagnozie.

dzieciom o szczególnych potrzebach.			
9. Organizowanie rodzinom zastępczymi i RDD pomocy wolontariuszy.	- Liczba rodzin, którym udzielono wsparcia wolontariuszy.	Lata 2018-2020	- Wsparcie rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka w postaci wolontariuszy, którzy udzielą pomocy m.in. w odrabianiu prac domowych z dziećmi, przygotowaniu się ich do szkoły, korepetycjach; - integracja środowiska rodzin zastępczych ze społecznością lokalną.
10. Organizowanie szkoleń dla dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej	- Ilość przeprowadzonych szkoleń; - liczba wychowanków uczestniczących w szkoleniach.	Lata 2018-2020	-Poprawa funkcjonowania wychowanków umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej; - nabycie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych; - nabycie nowych umiejętności społecznych, edukacyjnych.

CEL III. STANDARYZACJA INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ

ZADANIE	WSKAŹNIK REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	ZAKŁADANY EFEKT
1. Zapewnienie w funkcjonujących placówkach opiekuńczo-wychowawczych zaspakajania niezbędnych potrzeb.	- Liczba wychowanków umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej, którym zapewniono całodobową opiekę i wychowanie, - ilość miejsc w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.	Lata 2018-2020	- Zapewnianie wychowankom placówek całodobowej opieki i wychowania; - zaspokojenie potrzeb wychowanków, w szczególności emocjonalnych, rozwojowych, zdrowotnych, bytowych, społecznych i religijnych; - zapewnienie wsparcia specjalistycznego.
2. Organizowanie szkoleń, kursów, warsztatów dla wychowanków umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej	Ilość przeprowadzonych szkoleń, kursów, warsztatów; - liczba wychowanków uczestniczących w szkoleniach, kursach, warsztatach.	Lata 2018-2020	-Poprawa funkcjonowania wychowanków umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej; - nabycie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych; - nabycie nowych umiejętności społecznych, edukacyjnych, zawodowych.
3. Zwiększenie liczby i rodzaju	-Liczba przeprowadzonych	Lata 2018-2020	- Optymalne warunki rozwoju dzieci objętych pieczą zastępczą

specjalistycznych form wsparcia dzieci o szczególnych potrzebach.	diagnoz.		dzięki właściwej diagnozie; - zapewnienie wsparcia specjalistycznego.
---	----------	--	--

CEL IV. ZWIĘKSZENIE SZANS DZIECI NA POWRÓT DO ŚRODOWISKA RODZINNEGO

ZADANIE	WSKAŹNIK REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	ZAKŁADANY EFEKT
1. Współpraca z asystentami rodzin pracującymi z rodzicami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	- Liczba ocen sytuacji dziecka dokonanych z udziałem asystenta rodziny; - liczba planów pomocy dziecku skonstruowanych we współpracy z asystentem rodziny; - liczba dzieci, które powróciły do rodzin naturalnych.	Lata 2018-2020	- Ścisła współpraca między instytucjami zajmującymi się pracą z rodziną i dzieckiem; - wzrost efektywności współpracy międzyinstytucjonalnej.
2. Umożliwianie i pomoc w kontaktach dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej z rodzicami biologicznymi.	- Liczba dzieci, które utrzymują kontakt z rodzinami biologicznymi.	Lata 2018-2020	- Umożliwienie, pomoc i zapewnienie możliwości i warunków do spotkań rodziców biologicznych i dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (o ile sąd nie zdecydował inaczej); - utrzymywanie kontaktów i więzi wychowanków pieczy zastępczej z rodzicami biologicznymi.
3. Działania ukierunkowane na uregulowanie sytuacji prawnej wychowanków umieszczonych w pieczy zastępczej.	- Liczba wychowanków posiadających uregulowaną sytuację prawną.	Lata 2018-2020	- Uregulowana sytuacja prawna wychowanków umożliwiająca powrót do rodziny biologicznej/przysposobienie.

CEL V. WSPARCIE USAMODZIELNIANYCH WYCHOWANKÓW RODZINNEJ I INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ – POPRAWA ICH SYTUACJI ŻYCIOWEJ I FUNKCJONOWANIA W ŻYCIU SPOŁECZNYM

ZADANIE	WSKAŹNIK REALIZACJI	TERMIN REALIZACJI	ZAKŁADANY EFEKT
1. Pomoc w opracowaniu i modyfikowaniu programów usamodzielnienia oraz wspieranie w ich	- Ilość opracowanych i realizowanych Indywidualnych Programów Usamodzielnienia i ich modyfikacji; - liczba wychowanków, którzy zakończyli proces	Lata 2018 – 2020	- Zakończenie procesu usamodzielnienia wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej; - Wychowankowie

realizacji.	usamodzielnienia.		przygotowani do pełnienia roli odpowiedzialnego dorosłego znającego zasady i normy życia społecznego.
2. Pomoc osobom usamodzielnianym w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych	- Ilość złożonych wniosków o przydzielenie mieszkania z zasobów gminy; - ilość złożonych wniosków o zamieszkanie w mieszkaniu chronionym.	Lata 2018 – 2020	- Wyrównanie szans wchodzenia w dorosłe życie wychowanków pieczy zastępczej poprzez możliwość skorzystania z mieszkania chronionego oraz pomoc w uzyskaniu mieszkania z zasobów gminy.
3. Udzielenie pomocy pieniężnej i rzeczowej na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz pomocy na zagospodarowanie.	- Liczba osób, którym udzielono wsparcia finansowego i rzeczowego.	Lata 2018 – 2020	- Poprawa funkcjonowania wychowanków w życiu społecznym; - umożliwienie kontynuowania nauki poprzez wsparcie finansowe.
4. Nabywanie lub podnoszenie przez usamodzielnianych kwalifikacji zawodowych, kompetencji społecznych i edukacyjnych.	- Liczba wychowanków, którzy uczestniczyli w kursach, szkoleniach, warsztatach mających na celu nabycie lub podniesienie ich kompetencji i wiedzy.	Lata 2018 - 2020	- Nabycie lub wzrost kompetencji społecznych i edukacyjnych wychowanków; - nabycie lub wzrost kwalifikacji zawodowych wychowanków.
4. Zapewnienie osobom usamodzielniającym się poradnictwa specjalistycznego (pomoc prawna, psychologiczna, doradztwo zawodowe).	- Liczba osób objętych poradnictwem specjalistycznym.	Lata 2018 - 2020	- Zwiększenie świadomości usamodzielniających się wychowanków w zakresie ich praw i obowiązków; - poprawa funkcjonowania w społeczeństwie; - rozwój umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych.

Zakłada się osiągnięcie zaplanowanych celów poprzez realizację wszystkich przedstawionych w Programie zadań. W trakcie realizacji Programu możliwe jest napotkanie utrudnień i zagrożeń niezależnych od realizatorów. Wśród największych zagrożeń, mogących mieć negatywny wpływ na realizację działań ujętych w Programie wskazać należy:

1. Zbyt małą ilość kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych lub do prowadzenia rodzinnych domów dziecka.

2. Brak osób gotowych do przyjęcia do rodzinnej pieczy zastępczej dzieci niepełnosprawnych, z zaburzeniami zachowania lub nastolatków.
3. Brak współpracy ze strony rodziców naturalnych w celu powrotu dziecka do rodziny biologicznej.
4. Utrudnianie lub uniemożliwianie przez rodziców biologicznych procesu przysposobienia dziecka.
5. Długotrwałe procesy regulowania sytuacji prawnej dziecka.
6. Niewystarczająca ilość środków finansowych przeznaczonych na rozwój pieczy zastępczej.
7. Nierealizowanie przez usamodzielniających się wychowanków zastępczych form opieki Indywidualnych Programów Usamodzielniania.

X. INFRASTRUKTURA POWIATU BYTOWSKIEGO W ZAKRESIE POMOCY RODZINIE

Na terenie powiatu bytowskiego wykorzystywane są różnorodne formy wspierające rodzinę i dziecko w różnych aspektach, począwszy od pomocy w środowisku lokalnym świadczonej przez samorządy gminne, organizacje pozarządowe i inne instytucje wspierające rodzinę poprzez formy samopomocy na szczeblu powiatowym, aż do rodzinnej i instytucjonalnej opieki zastępczej, czyli rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i placówek opiekuńczo – wychowawczych, realizowanej przez samorząd powiatowy.

Na terenie Powiatu Bytowskiego funkcjonują m.in.:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie;
2. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bytowie;
3. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miastku;
4. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Parchowie;
5. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Studzienicach;
6. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebielinie;
7. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnej Dąbrówce;
8. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Borzytuchomiu;
9. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kołczygłowach;
10. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnicy;
11. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Tuchomiu;
12. Fundacja „Rademenes”;
13. Powiatowy Urząd Pracy w Bytowie;

14. Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Bytowie i Miastku;
15. Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Bytowie i Tursku;
16. Warsztat Terapii Zajęciowej w Bytowie.

XI. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 – 2020 będą środki finansowe:

- z budżetu powiatu bytowskiego,
- z budżetu państwa w ramach dotacji celowych na dofinansowanie zadań własnych z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej,
- z budżetu państwa w ramach dotacji celowych na dofinansowanie zadań z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- z budżetów samorządów gminnych, zobowiązanych do współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej,
- z budżetów innych powiatów, zobowiązanych do zwrotu wydatków poniesionych na dzieci umieszczone w pieczy zastępczej na terenie powiatu bytowskiego,
- z odpłatności rodziców biologicznych,
- pozyskane z programów, głównie z Regionalnego Programu Operacyjnego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

XII. ODBIORCY PROGRAMU

Odbiorcami Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 – 2020 będą:

- dzieci przebywające w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej,
- rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka,
- rodzice biologiczni wychowanków umieszczonych w pieczy zastępczej,
- rodziny pomocowe sprawujące czasową opiekę nad dzieckiem pozbawionym opieki rodziców,
- kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także kandydaci do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo - wychowawczej.

XIII. REALIZATORZY PROGRAMU

Realizatorem niniejszego Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie przy współpracy:

1. Starostwa Powiatowego w Bytowie;
2. Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Bytowskiego;
3. Sądu w Bytowie i Miastku;
4. Rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
5. Placówek opiekuńczo – wychowawczych;
6. Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Bytowie i Miastku;
7. Policji;
8. Fundacji „Dla Rodziny”, prowadzącej niepubliczny ośrodek adopcyjno-opiekuńczy.
9. Służby zdrowia.

XIV. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie koordynator Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 – 2020 w powiecie bytowskim zobligowane jest prowadzenia monitoringu jego realizacji.

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej będzie poddawany systematycznej ocenie pod kątem stopnia wdrażania poszczególnych celów i zadań na podstawie analizy wskaźników ich realizacji oraz w zakresie skuteczności, efektywności i trafności tych celów, ich zadań poprzez ocenę zgodności zakładanych i osiągniętych rezultatów.

Ewaluacja i monitoring prowadzony będzie w formie sprawozdania z realizacji Programu, które stanowić będzie integralną część w sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bytowie i efektów pracy Centrum wraz z wykazem potrzeb w zakresie pomocy społecznej i zestawieniem potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej, które jest corocznie przedkładane Radzie Powiatu i Zarządowi Powiatu.

Program ma charakter otwarty i może podlegać ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb i możliwości finansowych powiatu w zakresie rozwoju pieczy zastępczej.

Analiza ilościowa i jakościowa powyższych wskaźników umożliwi po zakończeniu okresu realizacji Programu przyjętego na lata 2018 - 2020, dokonanie analizy porównawczej efektów działań podjętych w kolejnych etapach sprawozdawczości, co stanowić będzie podstawę do dokonania oceny efektywności i stopnia realizacji przyjętych celów.

XV. ZAKOŃCZENIE

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej jest przewidziany do realizacji na lata 2018 – 2020 stanowi kompleksowy system wspierania rodzin. Niniejszy dokument pozwala zaplanować działania w zakresie profilaktyki opieki nad rodziną i dzieckiem oraz działania umożliwiające rozwój rodzinnych i instytucjonalnych form opieki zastępczej. Program ten ma istotne znaczenie dla zapewnienia specjalistycznego wsparcia dzieciom i rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym.

Niniejszy Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się problemów, potrzeb i możliwości finansowych Powiatu w zakresie rozwoju pieczy zastępczej. Zadania i działania zawarte w niniejszym dokumencie mogą być korygowane w przypadku wystąpienia takiej konieczności.